

Fondée sur une riche argumentation d'ordre généalogique et diplomatique, l'auteur met en question deux d'entre ceux-ci, appartenant tous les deux à Vasilie, garde-épée (spătar) du prince regnant de la Valachie, l'un en date de 9 novembre 1635, l'autre de 13 janvier 1637 et conservés dans les fonds du monastère Cîmpulung.

PRÉCIS

Even if generally both the Romanian historical research and records publication reveal a lot of false documents of "princely chancellery" the matters concerning the false private papers and their juridical implication were less taken into consideration.

The authoress using a rich genealogic and diplomatic argumentation brings forward two records of this kind, both of them belonging to Vasilie Spătar from Wallachia, dated 9 November 1635 and respectively, 13 January 1637, kept in the fonds of Cîmpulung Monastery.

Sigilii sătești din județul Buzău (1835—1864)

MARIA GEORGESCU

În epoca feudală, ca și în cele ulterioare, folosirea sigiliilor este expresia unor raporturi juridice, din care decurgeau anumite drepturi, existența sigiliului propriu pentru o instituție sau persoană presupunând participarea ei la viața socială, economică și politică, interesul pentru conținutul actelor pe care le emitea.

În Țările Române folosirea sigiliului este cunoscută de timpuriu. Dar, dacă persoanele fizice de orice poziție socială beneficiau de un drept general, unanim și tacit recunoscut, de a folosi sigiliu, pentru tot ce nu ființa ca persoană fizică dreptul de sigiliu era, în principiu, un drept domnesc. Domnul conceda sau, pur și simplu, recunoștea, expres sau tacit, acest drept Țigurilor și orașelor, instituțiilor, organizațiilor, așezămintelor etc.¹ Desigur că această situație se explică prin faptul că, dacă folosirea sigiliului de către persoanele fizice se făcea în probleme privind interesele directe ale acestor persoane, dreptul domnesc de sigiliu, concedat persoanelor juridice și morale, atrăgea după sine niște implicații sociale și politice majore, el decurgînd din *dominium plenum*. În orînduirea feudală, însă, satele erau socotite în primul rînd proprietatea domnului, a feudalilor laici sau eclesiastici, și mai puțin unități administrative de sine-stătătoare, de aceea era firesc ca ele să nu posede și, deci, să nu exercite dreptul de sigiliu.

Dreptul general de sigiliu este o consecință a aplicării Regulamentului organic. Toate satele, libere sau aservite, au urmat îndeobște regula generală. Sînt însă cazuri cînd sate puternice ca entitate social-economică au folosit sigiliu propriu înainte de perioada regulamentară. Astfel, este cunoscut faptul că satul Ocna din Moldova folosea sigiliu încă în prima jumătate a secolului al XVII-lea, satul Dragoslavele (Mușcel) în anul 1763², satul Prăjești (Prahova) în anul 1824³. Odată

¹ Emil Virtosu, *Despre dreptul de sigiliu*, în „Studii și cercetări numismatice”, vol. III, 1960, p. 334.

² Idem, *Note și discuții sigilografice*, în „St. cerc. numism.” vol. III, 1960, p. 528.

³ Maria Dogaru, *Matrice sigilare aparținînd instituțiilor din județul Prahova*, în „File din trecutul istoric al județului Prahova” 1970, p. 59.

cu aplicarea Regulamentului organic satele devin oficial unități administrative. Conform prevederii art. 264 se constituie judecătoriale sătești formate din preot și trei jurați aleși din cele trei trepte sociale ale satului. Aceste judecătoriale cercetau în toate duminicile și sărbătorile, la casa preotului, toate prigonirile ivite între săteni, silindu-se a-i împăca. „De-i va împăca — specifică Regulamentul — să va da carte de împăciuire la mîna fieștecăreia părți, care carte să va scri de preotul și să va iscăli atît de toate mădulările judecătoriale, cît și de prigonitoarele părți, sau cel ce nu va ști să scrie, după ce va însemna în carte acea întîmplare, va pune degetul său în loc de iscălitură”⁴. Judecătoriale de împăciuire puteau să judece prigonirile sătenilor pentru bunuri care nu treceau de zece sau cincisprezece taleri, iar hotărîrea lor în astfel de cazuri era executorie⁵. Dar atribuțiile lor nu erau numai judecătorești. Jurații satelor eliberau rîvașe de drum celor care aveau nevoie să meargă în alte sate unde nu erau cunoscuți, se îngrijeau de stringerea cerealelor de rezervă în magazia satului și țineau evidența cantităților acestora într-un catastif special, eliberau adeverințe de bună purtare tinerilor ce doreau să intre voluntari în miliția pămînteană sau adeverințe de paupertate bătrînilor și infirmilor spre a fi scutiți de dăjdi.

În afară de judecătoriale de împăciuire Regulamentul organic mai instituie la sate funcția de pîrcălab, ales anual de către săteni. Această funcție era necesară pentru ca subocîrmuitorii sau alți slujbași ai stăpînirii să nu mai aibe prilej de „a bîntui pe birnici în cel mai mic lucru”. De acum înainte numai pîrcălabul avea în seamă împlinirea birului conform listelor întocmite anterior de o comisie specială. Cu prilejul perceperii birului pîrcălabul era obligat să țină o evidență severă a contribuabililor și a sumelor încasate într-o condică pecetluită primită de la vistierie⁶. Se observă, deci, că atît judecătoriale de împăciuire cît și pîrcălabii mînuiau și aveau în grijă o serie de documente, de înscrisuri privitoare la problemele satului lor. Deși Regulamentul organic nu pomenește nimic de vreop ecete a satului, el stabilește ca o condiție obligatorie de validare a documentelor semnarea acestora de către aleșii satului ca persoane autorizate în acest sens.

Dacă Regulamentul organic prevedea ca ședințele judecătoriale de împăciuire să se țină în casa preotului, în anul 1833, printr-un ofis al prezidentului principatelor, se hotărâște ca în fiecare sat să fie „o casă cu cele trebuincioase lăviți, mese și dulap, care să va îndatora sătenii a o clădi după un plan uniform ce să va hotărî și să va publicui de stăpînire” și care va folosi pentru adunarea juraților și pentru păstrarea cu rînduială a publicațiilor și poruncilor primite de la subocîrmuitori, a înscrisurilor și socotelilor satului sub îngrijirea preotului și pîrcălabului⁷. Ridicarea acestor case se va fi împlinit cu greu, pentru că, pe bună dreptate, satele mici, cu 20—30 familii, se plîngeau că, spre deosebire de satele mari cu 100—150 familii, nu-și pot permite să-și construiască după planul trimis de stăpînire, o casă din cărămidă. De aceea stăpînirea acceptă ca satele cu mai puțin de 100 familii să clădească o casă de adunare din pari și nuiele „alicită și lipită bine cu pămînt”, iar satele mai mari, din cărămidă, însă toate să respecte același plan⁸.

Dacă mai amintim și faptul că Regulamentul organic prevedea luarea în cheazășie reciprocă a tuturor sătenilor și că obliga satele să-și înființeze o cutie la veniturile căreia să contribuie toți sătenii și din care să se plătească simbria pîrcălabului, ca și cheltuielile neprevăzute ale satului (plata dăjdiilor celor fugiți,

⁴ *Regulamentul organic*, București, 1832, p. 168.

⁵ *Ibidem*.

⁶ *Ibidem*, p. 41.

⁷ Arh. St. Buzău, fond Prefectura județului Buzău, dosar 45/1833, f. 1—3.

⁸ *Ibidem*, f. 54.

a capitației celor morți etc⁹), ne dăm seama că satul devine, dintr-o comunitate umană mai mult sau mai puțin încheagată, o unitate socială, administrativă și juridică. Multitudinea și importanța documentelor emise de judecătorii sătești fac ca la un moment dat semnăturile să nu mai prezinte suficiente garanții de autenticitate, punându-se astfel problema utilizării unui semn de validare mai greu de contrafăcut sau falsificat.

Se știe că în Moldova sigiliile sătești au fost introduse în iulie 1835 prin Pravila îndatoririlor și a pacinicilor¹⁰. În Țara Românească nu se cunoaște actul prin care s-a hotărât introducerea sigiliilor sătești, dar este de presupus că el a fost emis în același an, pentru că tot acum își fac apariția pe documente primele sigilii sătești. Sfatul sătesc (judecătoria) aplica sigiliul pe: zapise de vânzare, învoiele pentru proprietăți, foi de zestre, cărți de judecată, foi de ispășanie, vecheturi, diferite mărturii, rapoarte trimise forurilor superioare privind situația magaziiilor de rezervă și a perceperii capitației, jălbele sătenilor împotriva arendașilor și proprietarilor, răvașe de drum etc.

Pentru a se evita folosirea nejustificată a sigiliului matricea era formată din mai multe părți. Ion Codru Drăgușanu, călătorind în anul 1840 prin Țara Românească, constată că matricele sigilare erau formate din trei părți împreună cu o verigă. O parte se păstra la proprietarul moșiei, alta la paroh și a treia la unul din aleși¹¹. Pentru că din prima serie de matrice sigilare folosite de satele județului Buzău nu ni s-a păstrat nici una, putem admite că și aici primele matrice sigilare sătești erau împărțite în trei. Mai târziu, în deceniul al V-lea, primele matrice sînt înlocuite cu o serie nouă. Acestea erau formate din două semicercuri de bronz unite în partea de deasupra printr-un fel de șurub prelungit cu un mîner de lemn, crestă în așa fel încît să indice aplicarea în poziție corectă a matricei pe hîrtie¹².

Dacă o matrice sigilară era pierdută practica generală era de a se confecționa alta identică (după ce pierderea primeia era anunțată în Monitorul oficial), la care se adăuga cifra 2 deasupra legendei spre a se deosebi de prima matrice¹³. Pentru județul Buzău nu se confirmă această practică generală. Satul Caragele, care a avut și a folosit un prim sigiliu emis în anul 1836 și care, probabil, a fost pierdut, în anul 1837 își confecționează altul, cu aceeași emblemă și legendă, dar de dimensiuni mai mici și cu anul de emiteră respectiv, pentru ca în anul 1840 să folosească un nou sigiliu, cu aceeași emblemă, cu legenda puțin modificată și cu anul de emiteră corespunzător¹⁴.

Pentru o mai clară înțelegere a problemelor legate de studiul sigiliilor sătești din județul Buzău trebuie menționat faptul că la 1 ianuarie 1845 suprafața județului a cunoscut o modificare importantă. Pînă la această dată județul Buzău cuprindea plasele Cîmpul și Sărata și plaiurile Pîrscov și Slănic, cu un total de aproximativ 172 sate¹⁵. Prin desființarea județului vecin Saac 38 sate din plaiul Despre Buzău au intrat în componența județului Buzău formînd plaiul

⁹ *Regulamentul organic*, București, 1932, p. 43.

¹⁰ Emil Vîrtosu, *Sigilii împărțite și sigilii sătești*, în „St. cerc. numism.” vol. I, 1957, p. 36.

¹¹ Ion Codru Drăgușanu, *Peregrinul transilvan*, București, 1880, p. 100.

¹² Arh. St. București, Colecția de sigilii administrative, sig. 277 (Tisău), sig. 1359 (Valea Teancului), sig. 2843 (Calvini) ș.a.

¹³ Emil Vîrtosu, *Note și discuții sigilografice*, în „St. cerc. numism.”, vol. III, 1960, p. 523.

¹⁴ Arh. St. Buzău, Fond Prefectura jud. Buzău, dosar 34/1836, f. 83; dosar 23/1839, f. 96; dosar 5/1840, f. 113.

¹⁵ Plasa Cîmpului 76, plasa Sărății 29, plasa Pîrscov 35, plaiul Slănicului 32.

Buzăului, iar 8 sate desprinse din plasa Cîmpului și 15 sate din plasa Tohani au format plasa Tohani, revenind tot județului Buzău¹⁶. Menționăm, totodată, că prezentul studiu se bazează pe cercetarea sigiliilor aflate pe documentele Ocîrmuirii județului Buzău și ale subocîrmuirilor și pe cele ale colecțiilor aflate la F.A.S. Buzău, ca și pe cercetarea matricelor aflate la Direcția Generală a Arhivelor Statului¹⁷.

În studierea sigiliilor sătești considerăm că trebuie plecat de la cunoașterea sigiliilor județului, plaiurilor și plaselor, deoarece între acestea și cele sătești există elemente identice sau asemănătoare. Prima atestare a sigiliului județului Buzău ne-o oferă sigiliul domnesc al lui Nicolae Caragea din anul 1782 care înfățișează, în jurul emblemei Țării Românești, 17 medalioane cu emblemele județelor țării¹⁸, fiind însă de presupus că sigiliile județene au existat și au fost folosite mult mai devreme. Emblema județului Buzău este reprezentată de o biserică și o pasăre heraldică, păstrîndu-se astfel, cu unele modificări de gravare, în toată perioada avută în vedere.

În deceniul al IV-lea stemele plaiurilor și plaselor reproduc, într-o măsură mai mare sau mai mică, stema țării sau pe cea a județului. Astfel, sigiliul plaiului Slănic are în cîmp o acvilă cruciată deasupra căreia este gravată monograma subocîrmuitorului (M.B. = Mihail Berhă); în emblema plaiului Pîrscov este tot o acvilă cruciată, stînd pe o căprioară, iar în cea a plasei Cîmpul o biserică cu o singură turlă, flancată de două ramuri; sigiliul plaiului Sărății reproducе numai cupola, cu trei cruci deasupra; plaiul Despre Buzău din fostul județ Saac are în emblemă un butuc de vie pe o terasă.

Evoluția sigiliilor sătești din județul Buzău în cadrul celor aproape trei decenii la care ne referim cuprinde două etape. Prima începe cu anul 1835—1836 cînd sînt înzestrate cu sigilii majoritatea satelor din plaiul Slănic și plasa Sărății și respectiv din plasa Cîmpului, plaiul Pîrscov și plaiul Despre Buzău. Un număr restrîns de sate beneficiază de sigiliu propriu mai tîrziu, chiar în anul 1840, cum este cazul satului Găgeni din plasa Sărății, lucru care ne face să credem că la data introducerii sigiliilor sătești ele nu îndeplineau caracterul unor unități suficient de închegate. De exemplu, satul Săseni folosește sigiliu propriu din 1835, dar același sigiliu îl folosește și satul Săsenii Noi pînă în anul 1839 cînd își confecționează sigiliul său.

Toate aceste prime sigilii sînt gravate prin incizie în intenția de a fi aplicate în ceară. În fapt, însă, ele au fost aplicate în fum, procedeu ieftin și oricînd la îndemînă. De asemenea, pe toate aceste sigilii este menționat anul confecționării matricei, iar cuvintele din legendă sînt scrise cu caractere chirilice.

Deoarece sigiliile sătești din cuprinsul unei plase sau unui plai, cu unele excepții, au elemente identice, le vom trata pe grupe corespunzătoare acestora. Astfel, sigiliile din plasa Sărății au formă rotundă cu diametrul de 28—30 mm. Majoritatea au în emblemă o acvilă cruciată conturnată stînd de cele mai multe ori pe o creangă. Legendă este plasată în exergă lată de cca 7 mm anul fiind scris jos sub pasăre și cuprinde: cuvîntul „сѣр”, numele satului, „Ж. Б. П. СѢРАУ”. Notă discordantă de la aceste trăsături fac acele sigilii emise după anul 1835. Este cazul sigiliilor satelor Verești (1836), Leșchești (1838), Costești (1838) și Dara de Sus (1838) care au în emblemă o biserică cu o turlă, la primele două sigilii aceasta fiind flancată de două ramuri. La alte sate: Ogrăzi (1838), Găgeni (1840), Clondiru de Jos (1838) emblema este reprezentată tot de o pasăre, dar redată

¹⁶ B. Iorgulescu, *Dicționar geografic, statistic și istoric al județului Buzău*, București, 1892, p. 568.

¹⁷ Filiala Arh. St. Buzău nu deține nici o matrice sigilară sătească și nici o arhivă sătească.

¹⁸ Maria Dogaru, *op. cit.*, p. 58.

mai mult sau mai puțin stilizat și în poziții diverse, iar cuvintele din legendă sînt prescurtate prin trunchiere sau contracție. Credem că este posibil ca unele din aceste sate să fi avut sigiliu propriu încă din 1835, însă din motive necunoscute (dar, probabil, fiind pierdute sau furate) acestea au fost înlocuite cu sigilii noi, diferite de primele. În orice caz, satul Dara de Sus a folosit înainte de 1838 un sigiliu propriu emis în 1835, identic cu sigiliile satești emise în acel an în plasa Sărății. Situația este asemănătoare cu cea a satului Caragele, menționată mai înainte.

Sigiliile din plaiul Slănic, emise tot în anul 1835, au formă rotundă cu diametrul de 30 mm. În emblemă este reprezentată o acvilă cruciată stînd pe o creangă. Legenda, plasată în exergă, pe lîngă anul emiterii, cuprinde: cuvîntul „САТ”, numele satului și „Ж. Ё. П. САРЫННІК”. Excepție fac sigiliile satelor Niculești și Poiana Ascunsă, avînd anul de emiterie 1838.

În plaiul Pîrscov sigiliile satești au fost introduse în anul 1836. Ele au formă ovală verticală, cu dimensiunile de 31—33 mm, respectiv 25—27 mm. Emblema o constituie acvila cruciată stînd pe un urs, lup sau căprioară. Legenda, plasată la marginea cîmpului sigilar, cuprinde: anul, „Ж. Ё. САРЫННІК” și numele satului, fără să se specifice numele plaiului.

Satele plășii Cîmpul au dispus de sigilii din anul 1836. Acestea au formă rotundă cu diametrul de 23—26 mm. Excepție face sigiliul satului Gomoești, care este oval vertical. În cîmpul lor este redată o biserică în formă paralelipipedică, cu turla de cele mai multe ori plasată pe un colț. Legenda cuprinde: „1836 САРЫННІК” și numele satului, și este plasată în marginea cîmpului sigilar. Excepție fac sigiliile satelor Macoveanca (1838), Siliști (1838), Potoceni (1838), Cotu Cioara (1837), Scărlătești (1839) și Caragele (1837 și 1840) care sînt ceva mai mari, iar în legendă sînt menționate, de data aceasta, plasa și inițialele județului.

Sigiliile satești din plaiul Despre Buzău al fostului județ Saac au fost emise tot în anul 1836, avînd formă rotundă cu diametrul de cca 26 mm. Emblema este reprezentată de un butuc de vie pe o terasă. Sub terasă se află trecut anul. La marginea cîmpului sigilar legenda cuprinde numele satului și cuvintele: „САЦІН ДЕСПРЕ БУЗУ САРЫННІК”. Alte sigilii au în cîmp trei butuci încadrați de două ramuri și asupriți de o balanță. Anul este trecut sub această compoziție, iar la marginea cîmpului sigilar se află scris: „САЦІН ДЕСПРЕ БУЗУ САРЫННІК Ж. Ё. П. САРЫННІК”, urmînd numele satului.

Aceste tipuri de sigilii descrise mai sus s-au folosit neîntrerupt pînă în anii 1842—1845 cînd, treptat, sînt înlocuite. Sigiliile din a doua perioadă au, fără excepție, aceeași emblemă și, în general aceleași elemente de descriere. Legenda nu menționează anul de emiterie din care cauză data exactă a introducerii lor este greu de stabilit. Oricum, această dată este variabilă de la un sat la altul pentru că, dacă satul Valea Sibiciului folosea sigiliul de tip nou la 25 martie 1842, satul Cătina la 4 ianuarie 1843, iar satul Mînzălești la 9 martie 1845, satul Pănătău folosea la 22 mai 1845 sigiliul de tip vechi, pentru ca abia la 26 martie 1846 să folosească sigiliul nou. De asemenea, satul Pătirlagele de Sus folosea la 17 iunie 1844 sigiliul emis în 1836.

Toate aceste sigilii au formă rotundă cu diametrul de 32—33 mm, însemnele lor fiind gravate în excizie și fiind aplicate în tuș. În cîmpul sigilar emblema este redată de fațada unei clădiri ecleziastice cu trei turla și cu zidurile crenelate, iar în partea dreaptă a cîmpului este înfățișată o pasăre, de cele mai multe ori avînd aspectul unui corb, dar alteori fiind de dimensiuni foarte mici și semănînd cu o găină, porumbel, cioară, graur, păstrindu-și însă forma capului de răpitoare. Legenda cuprinde numele satului scris sub emblemă, iar în exergă este menționat: „Ж. Ё. П. САРЫННІК”; urmînd numele plasei sau plaiului respectiv.

Acest tip de sigilii a fost folosit pînă la legea de organizare a comunelor rurale din anul 1864, iar de multe ori chiar și după această dată, fapt care s-ar explica prin aceea că procurarea sigiliilor comunale cerea o procedură complicată și severă. Comuna Pîrscov, de exemplu, folosea și în anul 1872 sigiliul sătesc, iar în cazul satelor Breaza și Vispești care au avut sigiliu comun se constată că fiecare a devenit în 1864 comună separată, dar comuna Breaza folosea sigiliul sătesc comun și în anul 1870, în timp ce comuna Vispești folosea sigiliu comunal propriu.

Este de presupus că majoritatea satelor din județul Buzău au avut și au folosit sigiliu propriu, chiar dacă nu s-au constatat documentar decît pentru o parte din sate. Atunci cînd un sat era prea mic sau cînd două sate erau foarte apropiate, acestea se asociau și-și constituiau un singur sigiliu pe care se gravau numele ambelor sate și care era folosit ca atare. Astfel, întîlnim sigiliul comun al satelor Năeni și Proșca, Breaza și Vispești, Tohani și Bădeni, Valea Vii Pămînteni și Horjani. Au existat însă și sate care, cel puțin o parte din perioada avută în vedere, nu au dispus în nici un fel de sigiliu propriu, ele folosindu-se de sigiliul altor sate vecine. De exemplu, în anul 1842 satul Crivineni din plaiul Slănicului folosește sigiliul satului Valea Nucului, satul Ghiculești folosește în 1839 sigiliul satului Cîndeștii de Jos, iar satul Sărata folosește în același an sigiliul satului Nenciulești.

Coroborînd conținutul documentelor pe care sînt aplicate sigiliile cu cel al legendelor sigiliilor sătești obținem informații prețioase cu privire la istoria administrativă a județului și la atribuțiile social-juridice ale satelor în perioada regulamentară și pînă la legea organizării comunelor rurale din 1864. Denumiri ca Nișcovu Adunat, Adunații ot Călmățui (astăzi Nișcov și Călmățui) ne confirmă cît se poate de oficial că aceste așezări se constituiseră de dată relativ recentă din oameni „adunați”. De asemenea, denumiri ca Pătîrlagele de Sus și de Jos, Cîndeștii de Sus și de Jos, Sibiciul de Sus și de Jos și altele (localități care astăzi există într-o singură așezare) ne certifică faptul că la datele respective existau cîte două așezări distinct organizate. În cazul satelor Pătîrlagele de Sus și de Jos se constată că la mijlocul deceniului V ele se unesc într-o singură localitate cu denumirea de Pătîrlagele, avînd sigiliu corespunzător.

Se observă, din nou, că unele sate se constituiseră din locuitori ai unui sat mai vechi, așezați într-un loc vecin unde au format un sat aparte, ulterior cele două așezări contopindu-se (exemplu: Tătărăștii Noi și Vechi, Lapoșu Vechi și Nou). De asemenea, numele de Valea Vii Pămînteni (azi Valea Vii) demonstrează că a existat aici un nucleu indigen, al pămîntului românesc, constituind la data respectivă o așezare de sine stătătoare, lîngă care s-au așezat ulterior elemente venite din afară.

Oficializarea, prin înscrierea în sigiliu, a denumirii de Nenciuleștii Moșneni, exprimă caracterul pe deplin moșnenesc al părții de sat respective, în timp ce o altă parte a satului era aservită. Interesant este faptul că inițial a existat un singur sigiliu pentru satul Nenciulești, pentru ca în deceniul al V-lea satul să se împartă în cele două părți (Nenciulești și Nenciuleștii Moșneni), fiecare avînd sigiliu propriu.

Unele modificări administrative pot fi și ele constatate prin studiul sigiliilor sătești. De exemplu, sigiliul emis în 1836 al satului Pleșcoi îl identifică pe acesta ca aparținînd plasei Cîmpului¹⁹, în timp ce din legenda celui de-al doilea tip de sigiliu aflăm că satul respectiv intra în componența plaiului Pîrscov.)

¹⁹ Coroborată cu conținutul documentelor, informația devine sigură.

Numeroase jalbe ale locuitorilor împotriva proprietarilor și arendașilor, adrese autorităților locale sau chiar domnului, sînt autentificate nu numai prin semnăturile locuitorilor, ci și prin cele ale aleșilor satului și prin aplicarea sigiliului. Astfel, jalba respectivă devine expresia oficializată a unei stări de fapt, acordîndu-se importanță deosebită nu numai documentului ca atare, ci și problemei la care aceasta se referă.

Din studiul legendelor sigilare și al documentelor putem stabili evoluția denumirilor unor localități. De exemplu, numele de Bisăuca, Bălunești, Țuguiațu, Siliști, Adunații ot Cîlnău, Ghiculești corespund actualelor sate: Bisoca, Bălănești, Pogoanele, Bilișteanca Poșta Cîlnău, Sătucu. Denumirea actualului sat Merei este indicată de sigiliul din 1835 ca fiind tot Merei, pentru ca sigiliul din deceniul al V-lea s-o consemneze sub forma „Tufele Mereinor“.

Emblemele sigiliilor satești sînt uneori legate de trecutul locurilor respective, de bogățiile lor, ca și de ocupațiile locuitorilor. Astfel, biserica înfîlțită în sigiliile satești din județul Buzău este expresia rolului important pe care l-a jucat marea autoritate feudală care a fost Episcopia Buzăului, știut fiind totodată că în zona de deal și de munte a județului au funcționat o mulțime de schituri și mănăstiri. Ursul, căprioara, butucul de vie, ramurile stilizate (dar care sînt ale unor plante de cultură) sînt simboluri ale unor bogății naturale specifice locului și ale ocupației locuitorilor din satele respective.

Sigiliile satești constituie, de asemenea, repere pentru datarea documentelor fără dată. Ele atestă existența arhivelor satești la acea dată, fiindcă folosirea unui sigiliu propriu implică neîndoiește existența unei evidențe a actelor scrise, ca și păstrarea lor într-o anumită formă.

În concluzie, putem afirma că marea majoritate a satelor buzoiene a beneficiat de sigiliu propriu începînd cu anul 1835 sau 1836 ca urmare a dezvoltării social-economice în general și a creșterii rolului comunității satești în cadrul acestei dezvoltări. Apariția și după această dată a unor sigilii satești se explică prin aceea că ele înlocuiesc sigiliile inițiale pierdute, fie sînt o consecință imediată a creșterii și transformării unei așezări rurale inițial neînsemnate într-o unitate economico-socială distinctă, care obține un rol juridico-administrativ bine definit.

R É S U M É

Le droit d'utilisation du sceau était dans les Pays Roumains général et unanimement et tacitement reconnu aux personnes physiques. C'est le prince régnant qui concédait ou reconnaissait ce droit aux villes ou bourgades, aux institutions, établissements etc.

L'auteur poursuit l'évolution des sceaux de quelques villages du département Buzău, qui ont bénéficié de ce droit depuis environ 1835—1836, et soumet à une analyse minutieuse les caractéristiques des impressions sigillaires.

P R É C I S

In the Romanian Countries the right to use a seal was generally, unanimously and tacitly recognized for physical persons. The hospodar was that who conceded or recognized this right to townlets and towns, to institutions, establishments a.s.o.

The authoress has in view the development of some village seals of Buzău county which benefited by this right since 1835—1836 and she carefully analyses the characteristics of seals.